

Съдържание

За проекта WELCOME	9
Предговор	11
I. ВЪВЕДЕНИЕ ВЪВ ВКЛЮЧВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ДГ	13
1. Включващо образование	13
1.1 Включващото предучилищно образование в международен контекст	16
1.2 Промотиране на включващи условия в детската градина	19
1.2.1 Неспецифични форми на моделирано включване	20
1.2.2 Специфични форми на моделирано включване	22
1.3 Включващи мерки в детската градина	24
1.4 Включване в детската градина – комуникация с родителите	25
1.4.1 Изграждане на партньорски взаимоотношения с родителите на децата	25
1.4.2 Комуникация със семействата	26
1.4.3 Комуникативни умения на учителя	27
1.4.4 Стратегии за насърчаване на ефективната комуникация	28
1.4.5 Как да предадем на родителите значението и ползите от включващото образование	29
1.4.6 Какво да се избягва при комуникацията с дете (възрастен) с нарушение и/или увреждане	31
1.4.7 Провеждане на встъпителна беседа с родителите на дете с „различие“	31
1.4.8 Принципи на ефективен диалог с родителите при решаването на проблеми	33
1.4.9 Как да се справим с комуникацията с „ядосан“ родител	35
II. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТ	37
2. Поведенчески нарушения	37
2.1 Синдром на дефицит на вниманието и хиперактивност (СДВХ)	40
2.1.1 Дефицит на вниманието	40
2.1.2 Хиперактивност	40
2.1.3 Импулсивност	41
2.2 Разстройство с противопоставяне и предизвикателство	41
3. Нарушения от аутистичния спектър	44
3.1 Детски аутизъм - синдром на Канер	44
3.2 Синдром на Аспергер	47
3.3 Синдром на Рет	48
3.4 Друго дезинтегративно разстройство в детството	48
3.5 Атипичен аутизъм	49

4. Емоционални разстройства	51
4.1 Емоционални разстройства с начало, типично за детството	51
4.1.1 Тревожно разстройство при деца, предизвикано от раздяла	51
4.1.2 Фобийно-тревожно разстройство в детството	52
4.1.3 Разстройство със социална тревожност в детството	52
4.1.4 Разстройство със съперничество между сиблинзи (братя и сестри)	52
4.2 Разстройства на социалното функциониране с начало, типично за детството и юношеството	52
4.2.1 Разстройство на привързаност в детството, реактивен тип	52
4.2.2 Разстройство на привързаност в детството, дезинхибиран тип	53
4.3 Тикови разстройства	53
4.3.1 Преходни тикови разстройства	54
4.3.2 Комбинирани вокални и множествени двигателни тикове (синдром на Турет)	54
4.4 Други поведенчески и емоционални разстройства с начало, типично за детството и юношеството	54
4.4.1 Енуреза	54
4.4.2 Енкопреза	55
4.4.3 Разстройство на храненето в кърмаческа и детска възраст	55
4.4.4 Пика в кърмаческа и детска възраст	55
4.4.5 Разстройство със стереотипни движения	55
5. Комуникативни нарушения	57
5.1 Развитийни езикови разстройства	58
5.2 Артикулационни нарушения	60
5.2.1 Дислалия	60
5.2.2 Дизартрия	61
5.3 Разстройства на темпа и ритъма на речта	61
5.3.1 Заекване	61
5.3.2 Запъване	62
5.4 Говорни нарушения	62
5.4.1 Назална/носова реч	62
5.4.2 Ринология	62
5.5 Психогенни разстройства	62
5.5.1 Мутизъм	62
6. Умствена изостаналост	65
6.1 Лека умствена изостаналост	65
6.2 Умерена умствена изостаналост	66
6.3 Тежка умствена изостаналост	66
6.4 Дълбока умствена изостаналост	66
7. Двигателни нарушения	68
7.1 Разстройства в ЦНС (Парализа, ДЦП)	68
7.2 Спина бифида	69

7.3	Мускулна дистрофия	70
7.4	Деформации на гръбначния стълб (гръбначни изкривявания)	70
8.	Сензорни нарушения	72
8.1	Нарушения на зрението	72
8.1.1	Нива на зрително увреждане	73
8.2	Слухови нарушения	75
8.2.1	Степен на слухово нарушение	76
9.	Деца в неравностойна социална среда	78
10.	Талантливи и надарени деца	81
10.1	Дефиниция	81
10.2	Диагностика на талантливи и надарени деца	82
III.	МЕТОДИЧНА ЧАСТ	87
11.	Социални умения в предучилищна възраст	87
11.1	Диагностика	90
11.2	Дейности в подкрепа развитието на социалните умения	95
11.2.1	За деца над 3 години	96
11.2.2	За деца над 4 години	97
11.2.3	За деца над 5 години	98
11.3	Примери за добра практика	103
11.4	Препоръчителни методически източници и други материали	104
12.	Комуникативни умения в предучилищна възраст	105
12.1	Диагностика	105
12.1.1	Установяване нивото на развитие на езиковата система и комуникацията	105
12.1.2	Определяне нивото на умения, обуславящи успешното овладяване на процесите четене и писане	109
12.2	Дейности за развитието на речта и комуникацията	119
12.3	Дейности, насочени към развитие на зрителното и слуховото възприятие	125
12.3.1	Развитие на зрителното възприятие	125
12.3.2	Развитие на слуховото възприятие	
12.4	Примери за добра практика	132
12.5	Препоръчителни методически източници и други материали	133
13.	Познавателни (когнитивни) компетентности в предучилищна възраст	134
13.1	Диагностика	138
13.2	Дейности за развитие на когнитивните умения	143
13.2.1	Подкрепа на мотивацията и решаването на проблеми	143
13.2.2	Развитие на конструктивното мислене	144
13.2.3	Подкрепа на логическото и математическото мислене	145
13.2.4	Усвояване на знания и информация	147

13.2.5	Дейности, насочени към развитие на зрително-пространственото възприятие	148
13.3	Примери за добра практика	149
13.4	Препоръчителни методически източници и други материали	151
14.	Емоционално развитие в предучилищна възраст	152
14.1	Диагностика	155
14.2	Дейности за развитие на емоциите	159
14.2.1	Подкрепа на идентичността и себеуважението	159
14.2.2	Насърчаване на независимостта у децата	161
14.2.3	Стратегии за деца със специални социални нужди	163
14.2.4	Как да помогнем на децата да се справят с интензивните емоции	164
14.2.5	Саморегулиращи подкрепящи дейности	166
14.3	Примери за добра практика	167
14.4	Препоръчителни методически източници и други материали	169
15.	Моторно развитие в предучилищна възраст	170
15.1	Диагностика	173
15.2	Дейности за развитие на моторните умения	177
15.2.1	Дейности за развитие на общата моторика	178
15.2.2	Дейности за развитие на фината моторика	178
15.2.3	Игри, развиващи общата моторика	179
15.2.4	Игри, развиващи фината моторика	180
15.3	Примери за добра практика	181
15.4	Препоръчителни методически източници и други материали	183
16.	Сензорно възприятие в предучилищна възраст	184
16.1	Диагностика	187
16.2	Дейности за развитие на сензорното възприятие	190
16.3	Примери за добра практика	194
16.4	Препоръчителни методически източници и други материали	195
17.	Заклучение	196
IV.	ПРИЛОЖЕНИЕ	197
18.	Речник на термините	197
19.	Използвана литература	200
20.	Приложение	207
20.1	Развитие на детето - 3 години	207
20.2	Развитие на детето - 4 години	212
20.3	Развитие на детето - 5 години	218
20.4	Развитие на детето - 6 години	224